

Cynllunio ymlaen llaw ar gyfer dyfodol heriol

Cyrhaeddodd cynrychiolwyr o bob cwr o Gymru Faes Sioe Frenhinol Cymru, Llanfair-ym-Muallt ar 2 Gorffennaf 2025 i gyfnewid barn ysgogol a bywiog ar rai o'r heriau y bydd Cynghorau Cymuned a Thref yn eu hwynebu yn y blynyddoedd i ddod.

Cynhaliwyd y gynhadledd gan Un Llais Cymru, y corff cynrychioliadol cenedlaethol ar gyfer Cynghorau Cymuned a Thref yng Nghymru.

Edrychodd Cadeirydd Un Llais Cymru, y Cynghorydd Mike Theodoulou, ymlaen at ddiwrnod o arloesedd a syniadau. Ni orffennodd yn siomedig!

Gosododd Prif Weithredwr Un Llais Cymru, Lyn Cadwallader, y llwyfan ar gyfer y gynhadledd. Daeth y digwyddiad yn erbyn cefndir o graffu cynyddol ar y sector Cynghorau Cymuned a Thref, gyda nifer o [adolygiadau ac adroddiadau](#) allweddol diweddar yn gosod y naws ar gyfer y diwrnod.

Ond roedd y rhain hefyd yn gyfnodau o arloesi, her a chydweithio. Roedd [Gwobrau Un Llais Cymru](#) wedi helpu i arddangos gwaith Cynghorau Cymuned a Thref, tra bod cyfleoedd partneriaeth diweddar gyda Chynghorau Sir hefyd yn awgrymu dyfodol cyffrous.

Gyda llygad ar etholiadau Senedd 2026, disgrifiodd Matt Wellington, Dirprwy Gyfarwyddwr yr Adran Polisi Llywodraeth Leol yn [Llywodraeth Cymru](#), rai o flaenoriaethau Cynghorau Cymuned a Thref. Gwyliodd y cynrychiolwyr gyflwyniad fideo gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol, Jayne Bryant AS.

Cymerodd Matt gwestiynau hefyd gan gynulleidfa frwdfrydig a gwybodus. Codwyd materion a phryderon lleol pwysig o'r llawr.

Fe aeth Dianne Bevan, comisiynydd gyda [Chomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru](#), i'r afael â materion ynghylch iechyd democrataidd Cynghorau Cymuned a Thref. Sut allwn ni annog mwy o ymgysylltiad â Chynghorau? Sut allwn ni ysgogi diddordeb gan bobl ifanc a grwpiau sydd wedi'u hynysu'n gymdeithasol?

Dychwelodd Lyn Cadwallader i'r podiwm i ystyried y potensial ar gyfer clystyru wrth helpu i reoli'r galw cynyddol ar Gynghorau Lleol. Ai dyma oedd siâp pethau i ddod, tybed.

Amlinellodd cyflwyniad diddorol gan Julie Starling, Rheolwr Rhaglen Ataliad y Galon Clinigol y Tu Allan i'r Ysbyty yng Nghymru, waith [Achub Bywyd Cymru](#) ynghylch defnyddio a rheoli Diffibrilwyr a 'CPR Cymunedol' fore rhyfeddol i ben.

Ond dim ond newydd ddechrau oedd yr hwyl, wrth i Paul Funnell, Rheolwr Datblygu Digidol yng Nghyngor Sir Powys, gyflwyno'r cynrychiolwyr i'r potensial y gallai Deallusrwydd Artiffisial neu "AI" ei ddwyn i Siambr y Cyngor! Roedd hyn yn beth heriol yn sicr ac fe ysgogodd lawer o ddadl a sylwadau.

Daeth Gareth Kiddie o [GKA](#) â'r cynrychiolwyr "yn ôl i'r ddaear" a archwiliodd faterion yr oedd angen i Gynghorau fynd i'r afael â nhw wrth ystyried unrhyw gynnig ar gyfer Trosglwyddo Asedau Cymunedol. Roedd llawer o gyfleusterau lleol dan fygythiad; a allai Cynghorau Cymuned a Thref gamu i mewn?

Rhoddodd cyfres o weithdai yn caniatáu i'r cynrychiolwyr fynd i'r afael â materion cyfoes pwysig, megis cynllunio ar gyfer Adolygiadau Ffiniau Cymunedol dan arweiniad ar y cyd gan Paul Egan o Un Llais Cymru ac Emma Smith yn cynrychioli [Cymdeithas Clercod Cyngorau Lleol \(SLCC\)](#), Argyfwng Costau Byw a'i effaith ar bobl leol ledled Cymru dan arweiniad Emma Goode a [Thîm Costau Byw Un Llais Cymru](#), a 'Digideiddio – galluogi newid a chyflawni mwy o effeithlonrwydd a chynhwysiant' a gyflwynwyd gan Paul Funnell o Gyngor Sir Powys.

Roedd 'Tirwedd gaffael newidiol yng Nghymru' hefyd yn ymarfer meddyliau'r ymarferwyr a oedd yn bresennol, dan arweiniad Carl Thomas o Dîm Diwygio Caffael [Llywodraeth Cymru](#).

Daeth y Cyngorydd Theodoulou â'r llen i lawr ar ddiwrnod eithriadol. Oedd, roedd heriau, meddai, ond roedd yn parhau'n hyderus y gallai Cyngorau Cymuned a Thref wynebu byd o newid gydag optimistiaeth a chred. Anogodd y cynrychiolwyr i fynd â'r negeseuon pwysig hyn yn ôl i'w cymunedau.

Noddwyd y gynhadledd gan:

